

RAADSVOORSTEL

Raadsvergadering	8 februari 2024
Voorstelnummer	D693880
Portefeuillehouder(s)	Valentijn Brouwer
Commissie d.d.	25 januari 2024
Team	BOR - Projecten
Opsteller	Rob Jongenburger
Aantal bijlagen:	29

Onderwerp : Lange termijn maatregelen Overweg Beverwijkerstraatweg Castricum

Voorgesteld besluit

Voor het borgen van de veiligheid en doorstroming op de overweg Beverwijkerstraatweg op de lange termijn:

1. Kennis te nemen van de 'Eindrapportage Spoorwegovergang Beverwijkerstraatweg te Castricum' van de 'Werkgroep Castricum Beverwijkerstraatweg' (zie bijlage A) en de belangrijkste conclusies daaruit, te weten:
 - a) dat invoering van het Programma Hoogfrequent Spoor (PHS) met behoud van de gelijkvloerse kruising op basis van de huidige onderzoeken niet mogelijk is doordat de overwegveiligheid en doorstroming van de overgang Beverwijkerstraatweg verslechtert. Zie bijlage B voor een nadere toelichting van ProRail hierop;
 - b) dat de centrumtunnel Oost voor de langere termijn als optie dient te worden vastgehouden ondanks dat de stikstofproblematiek en de hoge investeringskosten een keuze voor deze variant vooralsnog in de weg staan;
 - c) dat het onderzoek naar de alternatieve lijnvoering als tussenoplossing dient te worden voortgezet in nauw overleg met de grotere kring van belanghebbenden in dit deel van de provincie Noord-Holland (zie bijlage A, ad 15). De gemeente is zich er van bewust dat dit effect heeft op de dienstregeling van de Kennemerlijn.
2. Kennis te nemen van de resultaten van de werkgroep Castricum van samenwerkingspartners inzake de lange termijn oplossing en de afspraken die over deze resultaten zijn gemaakt in het Bestuurlijk Overleg (zie bijlage C). Hierin is de belangrijkste afspraak dat het Ministerie van I&W en de provincie Noord-Holland de conclusies inbrengen bij het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT).
3. Het college de ruimte te geven om in gesprek te blijven met het ministerie van I&W, ProRail, de provincie Noord Holland en de regio Alkmaar, om een volwaardige dienstregeling ProgrammaHoogFrequent Spoor in de toekomst wel mogelijk te maken). Hierin neemt het college de rol in van constructieve gesprekspartner. De rol van de gemeente Castricum wordt nader uitgewerkt in een intentieovereenkomst met de samenwerkingspartners, die ter besluitvorming aan de raad zal worden voorgelegd.

Geheimhouding: nee

RAADSVOORSTEL

INLEIDING

In de regio Alkmaar worden tot 2040 veel nieuwe woningen gebouwd, waardoor het aantal treinreizigers op de Zaancorridor toeneemt. Om de regio goed bereikbaar te houden gaan er daarom in de toekomst tussen Alkmaar/Heerhugowaard en Amsterdam meer treinen rijden.

De hogere treinfrequentie, Programma Hoogfrequent Spoor (PHS), heeft invloed op de veiligheid op overwegen en mag alleen worden uitgevoerd als met een risicoanalyse wordt aangetoond dat de overwegveiligheid niet achteruit gaat (Derde Kadernota Railveiligheid, juni 2010). De invoering van Programma Hoogfrequent Spoor (PHS) op de corridor Alkmaar – Amsterdam kent enkele knelpunten. Daar gaat de overwegveiligheid verder achteruit. De spoorwegovergang Beverwijkerstraatweg in Castricum is er daar één van.

In de afgelopen jaren zijn er verschillende oplossingen/varianten in beeld gekomen om dit knelpunt op te lossen. Daarbij speelde zowel de spoorveiligheid als de verkeersveiligheid voor kruisend verkeer een cruciale rol spelen. Tot februari 2022 lukte het niet om tot een oplossing te komen, die ook op bestuurlijk draagvlak bij alle betrokken partijen (ministerie van I&W, provincie Noord-Holland, Regio Alkmaar, gemeente Castricum en ProRail) kon rekenen. Er is toen een werkgroep Beverwijkerstraatweg Castricum ingesteld die moest komen tot een trechtering van vier naar twee oplossingsvarianten. Deze werkgroep bestaat uit ProRail, Ministerie I&W, provincie Noord-Holland en regio Alkmaar en de gemeente Castricum.

Van het voorjaar van 2022 tot aan de zomer van 2023 heeft de werkgroep Castricum in opdracht van het Bestuurlijk Overleg PHS Castricum Beverwijkerstraatweg een aantal onderzoeken laten uitvoeren en hierover gerapporteerd inzake het knelpunt van een PHS-dienstregeling met de gelijkvloerse spoorwegovergang in de Beverwijkerstraatweg in Castricum. Het verhogen van de treinfrequentie bij een gelijkvloerse overweg bleek uiteindelijk vanuit overwegveiligheid en doorstroming niet mogelijk. Een oplossing voor dit knelpunt is echter voorwaardelijk om de PHS dienstregeling volwaardig op dit tracé te kunnen invoeren.

Een haalbare en maakbare oplossing, met voldoende draagvlak en zekerheid, zal in het Tracébesluit PHS Alkmaar Amsterdam worden beschreven (planning publicatie november 2023).

LOKAAL BELEID EN BESTUURLIJKE DOELEN

Dit voorstel heeft betrekking op de volgende in het coalitieakkoord 2022-2026 opgenomen onderdelen in de programma's Economische Vitaliteit en Verkeer:

Verkeersveiligheid

De afwikkeling van het verkeer in de stationsomgeving is al langere tijd een knelpunt als we kijken naar de veiligheid en filevorming/doorstroom van auto's. De invoering van het PHS in de nabije toekomst zal de situatie niet verbeteren. Helderheid over een oplossing aan inwoners is gewenst. Een oplossing is mede noodzakelijk vanwege mogelijke uitbreiding van de Castricummerwerf, de woningbouwplannen in de stationsomgeving en de levendigheid van de dorpskern Castricum. De oplossing moet in de basis worden betaald door de partij(en), die het probleem veroorzaken, aangezien de gemeente Castricum nauwelijks beschikt over de daartoe benodigde financiële middelen.

INVLOED KADERS OP KEUZERUIMTE

De volgende kaders hebben invloed op de keuzeruimte:

- Coalitieakkoord 2022-2026;
- Strategisch plan verkeersveiligheid 2030, inclusief de daarop gebaseerde Intentieverklaring verkeersveiligheid regio Alkmaar;
- Ambitiedocument klimaat, pijler duurzame mobiliteit, inclusief de daarop gebaseerde Intentieverklaring doorfietsroutes regio Alkmaar;
- Tracebesluit Programma Hoofdfrequent Spoor (PHS) Alkmaar- Amsterdam;
- Natuurwetgeving (stikstof).

TOELICHTING OP HET VOORSTEL

Maatregelen Korte termijn

Het onderhavige advies betreft de besluitvorming voor de Lange termijn (na invoering van ProgrammaHoogfrequentSpoor). Parallel aan de besluitvorming voor de Lange termijn ligt besluitvorming voor om, door inrichting van het LVO samenhangend pakket aan maatregelen, de veiligheid op en nabij de overweg op korte termijn te verbeteren.

Maatregelen Lange termijn

Toelichting besluiten 1 en 2

Het gehele trechteringsproces om te komen tot twee bestuurlijk gedragen oplossingsvarianten voor het knelpunt Beverwijkerstraatweg is beschreven in de Eindrapportage Spoorwegovergang Beverwijkerstraatweg te Castricum d.d. 28 september 2023 (zie bijlage A, figuur 1).

In de Eindrapportage wordt beschreven:

- hoe vier oplossingsvarianten zijn afgewogen op meerdere criteria in de periode van april tot en met oktober 2022;
- hoe de variant Centrumtunnel-Oost is doorontwikkeld in drie subvarianten gedurende de periode van november 2022 tot en met januari 2023;
- hoe een vervolgonderzoek plaatsvond nadat bleek dat alle ongelijkvloerse varianten stuitten op stikstof en hoge kosten in de periode februari t/m april 2023;
- een afronding van de werkzaamheden in de periode van mei tot en met juni 2023.

In de Eindrapportage wordt geconcludeerd dat:

- invoering van PHS met behoud van de gelijkvloerse kruising niet mogelijk is doordat de overwegveiligheid en doorstroming van de overgang Beverwijkerstraatweg verslechtert;
- centrumtunnel Oost voor de langere termijn als optie dient te worden vastgehouden ondanks dat de stikstofproblematiek en de hoge investeringskosten een keuze voor deze variant vooralsnog in de weg staan;
- het onderzoek naar de alternatieve lijnvoering als tussenoplossing dient te worden voortgezet in nauw overleg met de grotere kring van belanghebbenden in dit deel van de provincie Noord-Holland.

Op 28 september jl. is de Eindrapportage vastgesteld in het Bestuurlijk Overleg (zie bijlage C Notulen Bestuurlijk Overleg Castricum, d.d. 28 september 2023).

Onmogelijkheid gelijkvloerse kruising bij een volwaardige dienstregeling PHS

De afgelopen periode heeft de gemeente Castricum daarnaast aan ProRail nogmaals verzocht nog beter te duiden waarom een gelijkvloerse kruising volgens de huidige onderzoeken geen oplossing biedt voor een volwaardige dienstregeling ProgrammaHoogFrequent Spoor Alkmaar - Amsterdam.

ProRail heeft hiervoor een bestaande memo verder uitgewerkt. Zie 'Memo Beverwijkerstraatweg 16-10-2023', (Bijlage B).

De conclusie hierin is dat de gelijkvloerse variant afvalt omdat spoorse maatregelen niet mogelijk zijn. Ten overvloede wordt opgemerkt dat voor een gelijkvloerse oplossing aanvullend op de spoorse maatregelen, een wegverkeersreductie van minimaal 30% nodig is, zie bijlage 5 van deze memo. Hier worden op dit moment geen mogelijkheden voor gezien. Tegen deze achtergrond wordt centrumtunnel Oost (ook wel Zuidelijke centrumtunnel variant genoemd) voor de langere termijn als optie vastgehouden.

Alternatieve lijnvoering

De meest kansrijke variant, de centrumtunnel-oost variant is vooralsnog geen haalbare optie door de stikstofproblematiek en de hoge investeringskosten. Voor het Tracébesluit moet om die reden een tussenoplossing worden gevonden in de lijnvoering waarbij de overwegveiligheid ter plaatse niet verslechtert.

ProRail is om die reden in samenwerking met het ministerie van I&W en de NS gestart met het onderzoek naar alternatieve lijnvoeringen op het baanvak Alkmaar - Amsterdam.

Deze lijnvoeringen moeten zoveel als mogelijk PHS faciliteren maar ook het huidige aantal van 16 treinpassages per uur over de overweg Beverwijkerstraatweg handhaven zolang er nog geen oplossing is. Dit onderzoek omvat alternatieven die ook andere lijnen (Haarlem – Hoorn) en regio's (zoals Kennemerland) treffen en de zorgvuldigheid vergt dat provincie Noord-Holland, Metropoolregio Amsterdam, Vervoersregio Amsterdam en betreffende gemeenten worden betrokken. (zie bijlage A, ad 15).

Toelichting besluit 3

Het ministerie van I&W en de provincie Noord-Holland nemen het initiatief in het BO MIRT traject voor onderzoek naar planuitwerking en realisatie van een ongelijkvloerse kruising een volwaardige dienstregeling ProgrammaHoogFrequent Spoor in de toekomst wel mogelijk te maken (zie bijlage C, bijlage 5). De gemeente zit in dit proces als constructieve gesprekspartner en zal haar rol in een intentie-overeenkomst met de samenwerkingspartners vastleggen. De definitieve intentie-overeenkomst zal ter besluitvorming aan de raad worden aangeboden. Het belang van de gemeente hierbij is dat PHS wel ingevoerd wordt en dan het aantal treinen van 16 naar 20 treinen en in een later stadium zelfs naar 24 treinen per uur zal toenemen. Dit betekent voor de inwoners van Castricum dat:

- de kernen van de gemeente Castricum, nu en in de toekomst, bereikbaar en toegankelijk op een veilige manier voor voetgangers, fietsers, automobilisten en OV-gebruikers zijn.
- een goede treinverbinding Castricum (25 minuten van Amsterdam) een aantrekkelijke gemeente om te wonen en aantrekkelijk voor bezoekers maakt.

Een goede treinverbinding is tevens een snel en milieubewust alternatief voor de auto.

DOOR HET COLLEGE OVERWOGEN ALTERNATIEVEN

Voorgestelde besluiten betreffen het resultaat van een zorgvuldig en uitgebreid onderzoek naar alternatieven.

REGIONALE SAMENWERKING EN COULEUR LOCALE

Een oplossing voor het knelpunt overgang Beverwijkerstraatweg wordt in nauw overleg met I&W, provincie Noord-Holland, de regio en ProRail vormgegeven.

RISICO'S

Lang en complex dossier

Het dossier loopt al heel lang en is complex omdat de spoorwegovergang door veel inwoners niet als onveilig wordt ervaren. Voor het welslagen van dit project is het om die reden van belang vast te houden aan eerdere besluitvorming.

FINANCIËN

Er is geen extra budget nodig voor de uitvoering van dit besluit.

DUURZAAMHEID

Een veiliger spoorwegovergang Beverwijkerstraatweg en een daarmee samenhangende autoluwe Dorpsstraat dragen positief bij aan de verkeersveiligheid, doorstroom en bereikbaarheid van de dorpskern. Dit zijn belangrijke thema's in het coalitieakkoord 2022-2026. De dorpskern van Castricum moet voor nu en in de toekomst bereikbaar en toegankelijk zijn, op een veilige manier voor voetgangers, fietsers, automobilisten en OV-gebruikers, die zowel inwoner als bezoeker kunnen zijn. Er wordt maximaal ingezet op fietsveiligheid, doorfietsroutes en het oplossen van fietsknelpunten in combinatie met het stimuleren van openbaar vervoer.

PARTICIPATIE

Op 21 december 2022 heeft Prorail een presentatie gegeven over de onhaalbaarheid van invoering van PHS met behoud van de gelijkvloerse kruising (zie bijlage B). Er heeft geen verdere participatie plaatsgevonden aangezien onduidelijk is dat uitvoering van een ongelijkvloerse kruising binnen de vigerende wet- en regelgeving tot de mogelijkheden behoort. Daarnaast is er geen zicht op voldoende financiële dekking. Indien de nut en noodzaak op het moment dat voorgaande twee randvoorwaarden kunnen worden bevestigd onverminderd aanwezig is, zal pas een volgende stap worden genomen.

De Eindrapportage en onderzoeksresultaten worden op korte termijn gedeeld met de maatschappelijke denktank en op 23 november 2023 uitgebreid toegelicht in een raadsinformatiebijeenkomst door de onafhankelijk voorzitter van de werkgroep namens de samenwerkingspartners, Hans van Zijst.

UITVOERING, PLANNING EN ORGANISATIE

Bestuurders van het BO Beverwijkerstraatweg hebben besloten dat er een procesvoorstel opgezet moet worden dat zicht biedt op het traject richting BO MIRT en de werkgroep Castricum hiervoor desgewenst een extra opdracht mee te geven. De regie voor dit vervolgtraject ligt bij de samenwerkingspartners ministerie van I&W en provincie Noord-Holland. De gemeente Castricum zal met constructieve houding aan tafel blijven om een volwaardig PHS mogelijk te maken.

BIJLAGEN (29 documenten)

1. Bijlage A – 230928 Eindrapport Spoorwegovergang BWSW Castricum (rapport met 15 bijlagen)
2. Bijlage B – Memo Beverwijkerstraatweg 16-10-2023 (memo met 5 bijlagen)
3. Bijlage C – Verslagen Bestuurlijk Overleg (7 documenten)

ACHTERLIGGENDE DOCUMENTEN

n.v.t.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Castricum

Mevrouw H.G.M. Bakker
secretaris

mevrouw H.C. Heerschop
burgemeester